

Адыгэ макъ

№ 61 (20574)

2014-рэ илъэс

БЭРЭСКЭЖЪЫЙ
МЭЛЫЛЪФЭГЪУМ и 2

Адыгэ Республикэм и Правительствоэ игъэзет

ЛЫШЪХЪЭМ ИЮФШІЭГЪУ ЗЭІУКІЭГЪУХЭР

Адыгэ
Республикэм
и Лышъхъэ и Указ

С.М. Волошиным щытхуцлэу
«Адыгэ Республикэм
промышленностымкӀэ
изаслуженнэ ІофышӀ»
зыфілорэр фэгъэшъошэгъэным
ехылаагъ

Промышленностым хэхъоныгъэ егъэшлыгъэнымкӀэ гъэхъагъэхэр зэрилэхэм ыкӀи илъэсыбэ хуьгъэ Іоф зэрилэрэм афэшӀ щытхуцлэу «Адыгэ Республикэм промышленностымкӀэ изаслуженнэ ІофышӀ» зыфілорэр Волошин Сергей Максим ыкъом — зэлухыгъэ Іахъзэхэлъ обществу «Кубаньэнерго» зыфілорэм икьутамэу «Адыгэ электрическэ сетхэм» ІофышӀ фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм
и Лышъхъэ
ТХЪАКІУШЫНЭ Аслъан
къ. Мыекъуапэ,
гъэтхапэм и 31-рэ,
2014-рэ илъэс
N 37

Адыгэ Республикэм
щыпсэуэху
лътэныгъэ
зыфэтшӀхэрэр!

Адыгэ Республикэм и Прокуратурэ ІофышӀэхэм унэ-коммунальнэ хъызмэтым хэбзэгъэуцугъэр къызэрэщыдалытэрэм ІофыгъохэмкӀэ республикэм игъэлорышӀлӀэ компаниехэмрэ унэ-коммунальнэ комплексмкӀэ Іорганізаціехэмрэ цыфхэр 2014-рэ илъэсым мэлылфэгъум и 4-м ащырагъэблэгъэщтых.

Зигугъу къэтшыгъэ организациехэр зыдэщылэ чыплӀэхэм сыхъатыр 12-м къыщегъэжьагъэу 15-м нэс зэлукӀэхэр ащыкӀоштых. Къалэу Мыекъуапэ щыкӀошт зэлукӀэм Адыгэ Республикэм унэхэмкӀэ икьэралыгъо инспекцие, Адыгэ Республикэм уасэхэмрэ ахэм ягъэнэфэнрӀкӀэ и ГъэлорышӀлӀэ, муниципальнэ гъэпсыкӀэ зилэ «Къалэу Мыекъуапэ» Іадминистраціе унэ-коммунальнэ хъызмэтымкӀэ и ГъэлорышӀлӀэ ІалыкӀохэр хэлэжьэщтых.

Къэуцъылын
ылъэкӀыщт

Темыр-Кавказ метеостанцием къызэритыгъэмкӀэ, мэлылфэгъум и 2-мрэ и 3-мрэ зыщызэблӀкӀыхэрэ чэщым, мэлылфэгъум и 3-мрэ и 4-мрэ зыщызэблӀкӀыхэрэ чэщым ыкӀи мэлылфэгъум и 4-мрэ ипчэдыжъ Адыгэ Республикэм градуси 3 — 5-м нэсэу къыщыуцъылын, чышъхъашъор щытещыкӀын ылъэкӀыщт.

Хэдзынхэм атегущылаагъэх

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТхъакӀушынэ Аслъан АР-м хэдзынхэмкӀэ и Гупчэ комиссие и Тхъаматэу Сэмэгу Нурбый тыгъуасэ ІофшӀэгъу зэлукӀэгъу дырилагъ. Мы къулыкӀум Іоныгъом и 14-м республикэм щыкӀошт тедзэ хэдзынхэм ар зэрафэхъазырым, мы лъэныкъомкӀэ хэбзэгъэуцугъэм зэхъокӀыныгъэу фэхъугъэхэм, нэмыкӀхэми атегущылаагъэх.

Сэмэгу Нурбый къызэрилуагъэмкӀэ, мы илъэсым Іоныгъом и 14-м Адыгеим хэдзын кампании 7 щырекӀокӀыщт. Тэху-тэмыкъое районым илыкӀоу АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм хэкӀыжыгъэ депутатым ычӀыплэ нэмыкӀ игъэхъэгъэ-

ным фэгъэхъыгъэ хэдзынхэр зэхъэщтых. Муниципальнэ гъэпсыкӀэ зилэ «Адыгэкъалэ» Іадминистраціе ипащэ, джащ фэдэу Мыекъуапэ, Кошхъэблэ ыкӀи Мыекъопэ районхэм, Афыпсыпэ къоджэ псэупӀэм янароднэ депутатхэм я Со-

ветхэм ахэтыщтхэу афимы-къухэрэр мы мафэм хэдзыжыщтых. Адыгеим щыпсэуэху хэдзынхэм ахэлэжьэнхэмкӀэ ыкӀи амакӀэ атынымкӀэ фитыныгъэ зилэу атхыгъэ нэбгырэ мин 336-рэ фэдизым щыцэу мы кампаниехэм ахэлэжьэщтхэр хэдзекӀо мин 47-м кӀэхъэ. Ахэм, сэкъатныгъэ зилэ цыфхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм, хэдзынхэр зэрифэшъуашэу зэхъэщгъэнхэм аналэ зэратырагъэтыщыр, республикэм и Лышъхъэ къыгъэуцугъэ пшъэрылхэр зэкӀэ зэрагъэцӀэкӀэщтхэр АР-м и Гупчэ комиссие и Тхъаматэ къылаагъ.

УФ-м ихэбзэгъэуцугъэ диштэу хэдзынхэр рекӀокӀынхэ, ахэм ахэлэжьэщт пстэуми амалэу алӀкӀэлъыр зэфэдэу, хэу-хъоныгъэ е зэмызэгъыныгъэ къыхамыкӀэу кампаниер зэхэщгъэн зэрэфаер АР-м и Лышъхъэ къылаагъ. ГумэкӀыгъохэр къэуцухэмэ, АР-м хэдзынхэмкӀэ и Гупчэ комиссие ахэр псынӀкӀэу дигъэзыжынынхэм фэхъазырын зэрэфаер кӀигъэ-тхыгъ. Анахъэу ТхъакӀушынэ Аслъан ыналэ зытыридзагъэр сэкъатныгъэ зилэ цыфхэу хэдзынхэм ахэлэжьэщтхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэр ары.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Илъэс 50 хъурэ гъогу къыкӀугъ

«Адыгэ электрическэ сетхэр» зызэхъагъэр илъэс 50 зэрэхъугъэм фэгъэхъыгъэ мэфӀкӀ зэхъыгъэ тыгъуасэ АР-м и Къэралыгъо филармоние щыкӀуагъ. Ащ хэлэжьагъэх Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КъумпӀыл Мурат, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, депутатхэр, тигъунэгъу Краснодар краим къыкӀыгъэ лыкӀохэр, нэмыкӀхэри.

МэфӀкӀ Іофтхъабзэм КъумпӀыл Муратэ къыщыгушӀзэ, АР-м и Лышъхъэу ТхъакӀушынэ Аслъан ыцӀӀкӀи, ежышъхъӀкӀи зиубилей хэзыгъэу-унэфыкӀыр «Адыгэ электрическэ сетхэм» ІофышӀэхэм, ветеранхэм афэгъулаагъ, тапӀкӀи гъэхъэгъэшлӀхэр ашӀынхэу, псауныгъэ пытэ Іанэу, яунагъохэм щыӀкӀэ-псэукӀэ дахэ арылынэу къафӀэлъуагъ.

— Цыфхэм афӀлажъэзэ илъэс 50 хъурэ тарихъ гъогу къэзыкӀугъэ предприятием ІофшӀӀӀӀкӀэ щытхуэр къылэжыгъ. «Адыгэ электрическэ сетхэр» алъэ теуцонхэм, хэхъоныгъэхэр ашӀынхэм фӀшӀ зильӀкӀ къэзымыгъэнэгъэ цыф-

хэр, ветеранхэр мы зэхъахэм къекӀоллаагъэх. Ахэм лъэшэу тафэраз. Непэ Адыгеим Іэкономикэ хэхъоныгъэу ышӀыхэрэр мы къулыкӀум бӀкӀэ епхыгъэх. Илъэсэу тызыхэтым республикэм Імуниципальнэ образование зырызхэм ащылӀэгъэ мыл ошхым къызыдихыгъэ гумэкӀыгъохэм ядэгъэзыжынын хэлэжьэгъэ пстэуми «тхъашъуегъэ-псэу» ясӀо. ПсэупӀэ 90-рэ фэдизмэ адэс цыф мин 70-м ехъумэ электричествэр ямыӀэу къэнэгъагъэх. КъулыкӀу зэфэ-шъхъафхэм, анахъэу электрикхэм, Іо фӀзэхӀэу мы лъэхъаным Іоф зэрэзэдашӀагъэм ишӀуагъӀкӀэ, охътӀ кӀӀкӀым электричествэр тицӀыфхэм ялэ

хъужыгъэ. ТапӀкӀи ащ фэдэ зӀпхыныгъэ пытэ тӀлӀэу тызэрэ-зэдӀэжьэщтым сицыхъэ телъ, шъуимэфӀкӀыкӀэ джыри зэ сышъуфэгъушӀо, — къылаагъ КъумпӀыл Мурат.

АР-м и Лышъхъэ унашъоу ышӀыгъэм диштэу «Адыгеим промышленностымкӀэ изаслуженнэ ІофышӀ» зыфілорэ щытхуцӀэр фӀагъэшъошагъ «Адыгэ электрическэ сетхэм» ІофышӀэу Сергей Волошиным. Джащ фэдэу республикэм и Лышъхъэ ирӀэзныгъэ тхылхэр нэбгырэ заулэмэ аратыжыгъэх.

Щылэ мазэм щылӀэгъэ мыл ошхым къызыдихыгъэ гумэкӀыгъохэм ядэгъэзыжынын чанэу хэлэжьэгъэ ІофышӀэхэм ащыцхэм АР-м и Премьер-министрэ ирӀэзныгъэ тхылхэр зэхъахэм ащаратыжыгъэх.

Нэужым гуцӀыгъэр зэратыгъэ Владимир Нарожнэр зимэфӀкӀ хэзыгъэу-унэфыкӀыхэрэм АР-м и Парламент Ідепутатхэм ацӀӀкӀэ къафэгъушӀуагъ ыкӀи АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм ищытху тхылхэр къэ-

зылэжьыгъэхэм аритыжыгъэх.

«Адыгэ электрическэ сетхэм» япащэу Нэтхъо Азэмат ІофшӀӀӀӀгъухэм, къулыкӀум ивтеранхэм игуапэу къафэгъушӀуагъ. Гъэхъагъэу щылӀэхэм адакӀоу, пшъэрылхъхъалэу зыфагъэуцужыжыхэрэм, ахэр гъэцӀӀӀӀгъэнхэм фӀшӀ ашӀӀнэу агъэнафэхэрэм къатегу-щылаагъ.

Илъэс пчъагъэ хуьгъэу ипшъэрылхэр щытху хэлъэу зыригъэцӀӀӀхэрэм ыкӀи «Адыгэ электрическэ сетхэр» зызэхъагъэр илъэс 50 зэрэхъугъэм афӀшӀ Краснодар краим промышленностымрэ энергетикэмрӀкӀэ я Министерствэ и Щытху тхылх Нэтхъо Азэмат къыфагъэшъошагъ. Мы мафэм щытху ыкӀи рӀэзныгъэ тхылхэр ІофшӀӀӀӀӀӀ пчъагъэхэм аратыгъэх, агъэшӀуагъэх.

Дунаим щыцӀӀӀӀӀӀӀ тиансамблэу «Налмэсым» къышӀыгъэ къашъохэр къызэрэугъоигъэхэм шӀухъафтын шъыпкъэ афэхъугъ.

(Тикорр.).

Ялофыгъохэм язэшлохынклэ цыфхэм аделэшт

Урысые Федерацием и Федеральнэ Зэлуклэ и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Нэтхъо Разыет Урысые политикэ партией «Единая Россия» зыфилюрэм и Тхъамагътэу Д.А. Медведевым иобщественнэ приемнэу Адыгэ Республикэм щыгъэблэжьагъэх.

Депутатим зыкыфэзыгъэ-зэгъэ нэбгырэ 12-р анахъу зыгъэгумэклыщтыгъэхэр коммуналнэ фэло-фашлэхэм ятын-рэ социальнэ гарантиехэм ягъэцкленрэ япхыгъэ юфыгъохэр ары.

Гуцылэм пае, фэтэрыбэу зэхэт унэу къалэу Мыекъяуапэ

дэтым щыпсэухэрэм депутатим зыкыфагъэзагъ, коммуналнэ фэло-фашлэхэмкэ уасэр гъэорышлэкго организацием кылытэ зыхуклэ хэукъон-гъэхэр зеришыхэрэр ащ кыфалотагъ. Мы юфыгъор псын-клэу зэшлохыгъэным пае депутатим Адыгэ Республикэм

и Прокуратурэ тхыгъэклэ зыфи-гъэзагъ.

Къалэу Мыекъяуапэ щыпсэурэ бзылфыгъэм зашъохэрэ псыр зэрэдэир, ар аулпъэкълун зэрэфаер депутатим рилуагъ. Ащ епхыгъэу Нэтхъо Разыет щэфаклохэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм ыкли цыфхэм щылэклэ тэрэз ялэным алы-плъэрэ Федеральнэ къулыкъум Адыгэ Республикэмкэ и Гъэорышланлэ зыфигъэзагъ мы юфыгъор зэхифынэу.

— Шыпкъэмкэ, тыхэгъэу ишъолъырыбэхэм афэдэу, Адыгеим щыпсэурэ цыфхэми, ащ ипашэхэми апашъхэ унэ-коммуналнэ хъызмэтым епхы-гъэ юфыгъохэр джыдэдэм итх. Мы юфыгъом изэшлохын мэ-

хъанэшхо зэрэратырэ кьеушы-хъаты Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиным 2013-рэ илэсым ижъо-ныгуаклэ Урысые Федерацием и Къэралыгъо Совет изэхэсыгъоу унэ-коммуналнэ фэло-фашлэхэр нахъышлоу зэхэцэгъэнхэм афэгъэхыгъагъэр зэрэзерищэгъагъэм. Мы зэхэсыгъом отраслэм илэныкыохэу хэхъоныгъэ зэрагъэшлыщтхэр щагъэнэфэгъахэх ыкли ахэр гъэцкэгъэнхэм тегъэпсыхыгъэу хабзэм ифедеральнэ, иреспубликэ къулыкъухэм пшъэрыл гъэнэфагъэхэр афашыгъахэх, — хигъэунэфыкыгъ Нэтхъо Разыет.

Бзылфыгъэ тхъэзакъор общежитием унэ кышчыраты-ным кыкылэлъэлу. Ренэу зыщыпсэушт чыплэр зэрымилэм ыкли тыди зэрэщыдэмытх-гъэм къахэклэу мы бзылфы-

гъэмрэ ащ иклэлэцлыкълурэ хэбзэгъэуцугъэм къаритырэ социальнэ гарантиехэр икъоу кызыфагъэфедэнхэ алъэклы-рэп. Мы юфыгъом изэшлохын зэрэклорэм ежъ Нэтхъо Разыет ышъхэклэ ыналэ тыригъэ-тынэу рихъухыгъ.

— Непэ цыфхэм сызэра-луклагъэм, сызэрадэгущылагъэм кызыригъэлъэгъуагъэмкэ, республикэм ипашэхэм социальнэ мэхъанэ зилэ юфыгъохэм язэшлохынклэ юф гъэнэфагъэ зэрэшлэрэм емылтыгъэу, зэшломыхыгъэ юфыгъохэр джы-ри щылэх. Депутатэу сызэрэ-щытым епытыгъэу ахэм язэшлохын чанэу сыхэлэжьэшт, — кылуагъ Нэтхъо Разыет.

КЪАНДОР Анзор.
Урысые Федерацием и Федеральнэ Зэлуклэ и Къэралыгъо Думэ идепутат илэпылэгъу.

НЫБЖЫКІЭХЭМРЭ ИНТЕРНЕТЫМРЭ

Гумэклыгъохэри кызыдехьых

Уахътэр лъыкълуатэ къэс цыфхэм ящылакэ нахъ дэгъу, нахъ псынклэ зэрашыщтым пылтых. Юлофшэн шлэхэу зэшлуахын амал ялэнэу, зыгъэпсэфыгъо уахъ-тэу къафыкыоклырэр фэдэ хэлъэу агъэкълон алъэ-кълэнэу...
Шыпкъэ, компютерхэмрэ Интернетымрэ кызаугу-пшысым, цыфхэм юлофшэн зэрагъэцкэлэшт уахътэр пчъагъэклэ нахъ маклэ хъугъэ. Ау, медалым лъэны-кълуитлэу зэриэм фэдэу, мыщкыи шлуагъэмрэ зэрарым-рэ зэгъусэх.
Непэ зигугъу къэтшы тшлюигъор ныбжыкълэхэр Ин-тернетым пыщагъэхэ зэрэхъугъэр, ащ кыхэкълэу гу-мэклыгъоу къэуцухэрэр ары.

Гуцылэу «Интернетым» кы-кыларэ сэтхэр зэклэ зэпхы-гъэнхэр ары. Зэрэдунаеу шы-еклорэ компютерхэр зы инфор-мационнэ системэм щызэре-пхы. Интернетыр къэзыугу-пшысыгъэр Америкэр ары. Зы-горэклэ зао къежъэмэ, ящы-клэгъэ къэбарыр псынклэу ыкли хэз имылэу зэлъагъэлэсыжы-ным пае ар кыхахыгъ. Ком-пьютернэ сетым изэхэщэн хэ-лэжъагъ университет пэрытхэу а уахътэм Америкэм итыгъэ-хэр. 1969-рэ илэсым зэфэ-шъаф организацииплэ сетклэ зэрапхыгъэх. Къаугупшысыгъэ компютернэ сетым ARPANET-клэ еджагъэх. Университетэу хэлэжъагъэхэм зэраджэхэрэр кызырэгигъэхэрэ хъарыфхэр ары цлэу фашыгъэр. 1973-рэ илэсым телефон кабелыр ялэ-пылэгъоу Великобританием ыкли Норвегием ит организациехэм ащыщхэр мыщ фэдэ сетклэ зэрапхынхэ алъэкыгъ. Ащ ыуж, мэклэ-маклэзэ, зэрэдунаеу зэ-рапхыгъ. Юлофшэнымкэ ар зэра-гъэфедэрэм имызакъоу, про-граммэ зэфэшъафхэр, джэгү-клэхэр ащ кыхэхыгъэх, цыф-хэри ахэм мафэ къэс нахъ зылэпашэхэ хъоу рагъэжъагъ.

Статистикэм кызырилорэмкэ, 2012-рэ илэсым мэкъуогъум и 30-м ехъулэу мафэ къэс Интернетыр зыгъэфедэу дуна-им кышчалытагъэр миллиар-ди 2,4-м ехъу. Тыкъэзыуцу-хъэрэ дунаим ызыщанэ ар

мэху. Ыпэклэ кызырэщытлэ-гъэу, Интернетым лъэныкълу-тлуклэ уеплын лъэкышчт. Зым-клэ, ащ зэрэдунаеу тэхухъэ-рэ къэбархэр псынклэу кышчы-хаутых, охътэ клэкклэу зыфэе упчлэм иджэуап кыпхышчт. Тхылъ зэфэшъафхэр, шы-гынхэр, лэмэ-псымэхэр, зэклэ Интернетклэ непэ бгытынхэ лъэкышчт. Коммуналнэ фэло-фашлэхэм ауаси, нэмыкълхэри унэм узэрисэу Интернетклэ птышъуштых. А лъэныкълэмкэ тыщылэныгъэ нахъ псынклэ кытфешлы.

Интернетыр кызаугупшысым цыфхэм ящылакэ агъэпсынклэн гухэлъ зэрялагъэм щэч хэлъэп, ау непэ ащ ыпкъ кыкылкэ гумэклыгъоу къэуцухэрэм узэ-гупшысэнэу ахэлъыри маклэп. Цыфэу юф зышлэрэм чыжъэу щылэ илофшлэгъурэ ежыррэ азыфагу кыуцорэ упчлэхэм язэшлохынклэ Интернетыр егъэ-федэмэ, ныбжыкълэхэу еджа-плэхэм ачлэхэм янахыбэм ащ нэлуасэ, гуцылэгъу щызэфэ-хъунхэу е щыджэгунхэу ары зыкълэщыклагъэр.

Тинепэрэ ныбжыкълэхэм Ин-тернетыр нахъ яклэсэ зыклэ-хъурэр юфыгъо пстэумкыи бгъэ-федэн лъэкышчтышъ ары. Тхылъеджаплэм укълон ищыкла-гъэп, узыфэе тхылъыр, журна-лыр ащ ибгыотэшт, къэгъэлъэ-гъон гъэшлэгъон горэ тырахы-гъэмэ, унэм узэрисэу уеплы-шъушчт. Письмэхэр мэфэ пчъа-

гъэрэ гъогум зэрэтетыштыгъэ-хэм фэдэп джы, нэгъэуплэлэ-гъум узыфаем ар фэбгъэхын амал щылэ хъугъэ. Ащ фэдиз шлуагъэ кызыпкыларэм зэра-рэу кыхыбэрэри маклэп. Ныб-жыкълэу Интернетым, социаль-нэ сетхэм апыщагъэ хъурэм мафэ къэс хэхъо.

Урысыем кызырэщалы-тагъэмкэ, Интернетым «исыр» миллион 15-м ехъу. Ныбжы-клэхэр нахыбэрэм зыхэтхэр «В контакте», «Одноклассни-ки», «Мой мир», «Мой круг» зыфилюрэ социальнэ сетхэр ары. Анахъэу ахэр зышлогъэ-шлэгъонхэр илэс 14-м кы-щегъэжъагъэу 30-м нэсыхэрэр ары. Урысыем ишлэныгъэлэж-хэм зэрагъэунэфыгъэмкэ, илэ-сыщкыи узэкклэбэжъэмэ, Интер-нетым пыщэгъэ ныбжыкълэхэр процент 26-м ехъуштыгъэп, джы социальнэ сетхэр кызыежъа-гъэхэм ыуж а пчъагъэр фэ-дищкыи нахыбэ хъугъэ.

Шлэныгъэлэжъхэм кызыра-лорэмкэ, Интернетым пыща-гъэ хъунхэр кызыхэкълыхэрэм ащыщ цыфым изытет ащ кы-зырэщымылорэр. Мыщ «хэсы» зыхуклэ, къашлэжыным ищы-нагъо щылэп. Психологхэм зэ-ралытэрэмкэ, Интернетым зи-хэхэклэ, цыфым изытет зэбли-хъун амал илэ мэху, фаемэ, ыныбжъ нэмыкълэу етхы, фае-

мэ, ыцлэ. Зыгорэм щыщынэ-штыгъэу, ащ пае илэгъухэм пидз ашыгъагъэмэ, джы зэ-рыхъэрэ «дунэе гъэшлэгъоным» фэдэ щынагъо щырихылылэ-щтэп. Ежъ щыпсэунклэ нахъ кыпэлблэгъэ, зыщырэхъаышчт, зыщыгупсэфышчт дунаир цыфым зыфешлыжы, ау ащ кыхэкълэ-жынышъ, къэзыуцухъэрэ ду-наим щыгъозэжыныклэ кын кышэхъу. Уахътэр лъыкълуатэ къэс зыфишлыжыгъэ «дунэе гъэшлэгъоным» нахъ есэ, ащ кыхэкълэу гумэклыгъоу къэ-уцурэр нахыбэ мэхъу.

Мыекъяуапэ дэс ныбжыкълэ-хэм Интернетым шыщыты-клэу фырылэр зэдгъашлэ тшлю-гъоу зыныбжъ илэс 16-м кы-щегъэжъагъэу 30-м нэхэрэм упчлэхэр яттыгъэх. Зэрэдгъэ-унэфыгъэмкэ, нэбгыриплэу тызэупчыгъэмэ ащыщэу зы нэбгырэ нылэп мафэ къэс со-циальнэ сетхэм арымыхъэу зылуагъэр, нэбгыри 9-м мафэм гъогугъу пчъагъэрэ Интерне-тым ихэхэу, къафэтхэгъэхэ-мэ зэрагъашлэу кылуагъ. Ахэм

ащыщэу нэбгыри 7-р социальнэ сеть зэфэшъафитлэ е нахы-бэмэ ахэхъэх. Арэу щытми, Интернетым есагъэу зызыллы-тэжъэу ахэтыр нэбгыриплыр ары. Зэкълэми кыхагъэщы со-циальнэ сетым инэклубгъо ма-фэм зэ нэмылэми кызызэлэуа-мыхыккэ зыгорэ къащыклэрэм фэдэу кызырэшлэшлэрэр, рэ-хъатныгъэ кызырэжымыкълурэр. Зэрэхъурэмкэ, тиреспубликэ ис ныбжыкълэхэм Интернетым ыкълуачлэ зэхашлагъ ыкли ащ есагъэ хъугъэх.

Мыекъяуапэ щызэлъашлэрэ психологэу Сергей Петриен-кэм тызэрэщыгъэгъозагъэмкэ, мыщ фэдэ гумэклыгъом тирес-публики зыщиушъомбгъун ыльэ-кыгъ. Анахъэу социальнэ сет-хэм апыщагъэ хъухэрэр илэс 10 — 11-м кыщегъэжъагъэу 26 — 27-м нэхэрэр ары. Ежъ кызыфаугупшысыжыгъэ дуна-им ахэр кышчыжыгъэнхэр лэ-шлэхэп, ащ пае бэрэ юф адэ-плэн фае. Мы зигъо къэсы-гъэ юфыгъор кызыгурымыло-рэ ны-тыхэри щылэх. Сабийм изакъоу ар зэрэзэшлуимыхы-щтыр ашлэш агъэхъунэу фэ-мыехэу гумэклыгъоу къэуцу-гъэм нахъ куоу зырагъэушъом-бгъоуи кыхэкълэ. Ныбжыкълэ-хэр яцылкълугъом кыщегъэжъа-гъэу гуфэбэныгъэ зэфырылэу зэдэджэгухэу, гуцылэгъу зэ-фэхъухэ зыхуклэ, мыщ фэдэ гумэклыгъохэр щыгъэзыагъэхэ хъушчт, ау нахыжъхэм зыща-мыгъэгъупшэн фаер сабий-хэмкэ ахэр щысэтехыплэу зэ-рэщытхэр ары. Ахэм къагъэ-лэгъорэ гъогум тетэу сабий-ри макло. Пхэнджышчтми, зэн-клэштми зылэ илпыр нахыжъ-хэр ары.

ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтэнай.

МЭРЭТҮКЬО
Рустем:

«Къулыкъум лъэбэкъушIухэр ышIыгъэх, зэшIотхынэу щытыри макIэп»

ӨХЭМ
 М МЫ
 (МО-
 ШЫ-
 МИ,
 ЭХЭМ
 ЭР
 КЭМ
 ЭТҮКЬО

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

Къунчыкъохъаблэ чылэ мэкIэ чылэшху

**Бэмышлэу ащ тыщылагъ, къуаджэм иадминистра-
торэу Лэпцэрышэ Алыи зылдгъэклэгъ. КIэлэ
рэхъат, лшэу мэгушыIэ, ыбзэ къабзэ. 1965-рэ
илээсым къэхъугъ, илээс заулэрэ Мыекъуапэ
щыпсэугъ, псэолъэшхэм ахэтыгъ, типографиими
лутыгъ. 1991-рэ илээсым, янэ-ятэхэм аныбжъ
зыхэкIуатэм, чылэм къыгъэзэжыгъ, колхозым
лоф щышлагъ, джы АКЪУ-м тарыхымкIэ ифа-
культет заочнэу щеджэ.**

Мыщ тызылэклэм зэдгъэшлэ-
нэу тызфэгъэр чылэм чылэклэ-
псэукIэу дэлъыр, къоджэдэс-
хэр непэ зыщылажьэхэрэр,
лэпкъ шэн-хабзэхэр къэхуэ-
мэгъэнхэмкIэ, яныбжыкIэхэм
ячылэ, ялакъо, ялэпкъ шл
алъэгъоу плугъэнхэмкIэ ашлэ-
хэрэр зэдгъэшлэнэу ары.

— Дгъэлэплэрэ тиадыгъ
ашугъэ Теуцожъ Цыгъо чыжъэу
плэзэ ылогъагъэр бэмэ ашлэми,
джыри зэ агу къэзгъэкIыжын:
«Къунчыкъохъаблэ чылэ мэкIэ
чылэшху...», — ело Алыи. —
Непэ тичылэ дэсыр унэгъуи
132-рэ нылэп. Ау ащ къыкIыр
къунчыкъохъаблэхэр макIэхэу.
Мыекъуапэ щыпсэурэ тикъо-
джэгъухэм зэхашэгъэ шлшлэ
обществэу «Гугъэ» зыфило-
рам ипашэу Къэзэнэ Юсыф къыз-
рилуагъэмкIэ, къунчыкъохъаб-
лэ унагъоу Мыекъуапэ 178-
рэ дэс, Краснодар — 15-м
ехъу, Яблоневскэм джащ фэ-
диз. ТикIалэхэм унэгъо дахэхэр
ащашлагъэх Инэми, Жылубгъуи,
Шъачи, Налчыки, Москви,
нэмыкIэхэми.

Етлани къасло сшлоигъор тыдэ
щыпсэурэ къунчыкъохъаблэ
ичылэ, илакъо шл зэрилэгъу-
рэр, ыгу зэрилъыр ары. Ащ
фэшыхъат мэщыт дэхэшхоу дэ-
тыр Москва щыпсэурэ тикIалэу
Иуаныкъо Адамэ зэраригъэ-
шыгъэр. Зигугъу къэтшыгъэ
обществэм изэхэсыгъохэм са-
рагъэблагъэ, къуаджэм игумэ-
кIыгъохэм татэгущыIэ, Iэпылэ-
гъуи къытфэхуэх. Адыгъ лэп-
къыр зыщыпсэурэ дунаим
щызэлъашлэрэ усаклоу Къуекъо
Налбый ишлэжъ фэгъэхъыгъэ
зэхэхъэшхоу гъэрэклоу Къунчы-
къохъаблэ щылагъэр дахэу
регъэкIокIыгъэнымкIэ ахэм
яшлогъэшхоу къагъэкIуагъ. Мэ-
щытэу чылэм дэтым газыпкIэм
итынкIэ чыфэ шлукIае шлузэты-
рихъагъэти, къызэхагъахуи
фатыжыгъ.

Къэхалъэм пачэ, нэмыкI лофы-
гъохэм афэшI тызэуалэклэ
алъэклэ къагъанэрэп, къыддэлэх.
Ащ фэдэу чылэм къыфэгъу-
мэкIэхэу, зышлушлэ Iэпылэгъу
ренэу къытлэпIэсыхэрэм ащы-

щых Мыекъуапэ щыпсэухэу Пэ-
нэшъу Адамэ, Хъокло Юрэ, Пэ-
нэшъу Руслэнэ, Мэщлэкъо
Къэплэнэ, Хъацлэцлэ Ларисэ,
Пэнэшъу Уцужыкъо, нэмыкI-
хэри. КIэлэу къэплон хъумэ,
тызэкъотэу тыхъари тикъини
зэдэтэлэты.

**Корр.: А зигугъу къэпшы-
гъэ обществэу «Гугъэм» фэ-
дэхэр чылэгъо пстэуми Мые-
къуапэ щызэхашагъэп. Шъуи-
клуб цыф кIуапIэу, зэхэ-**

хэр». А ансамблэр непэ тыдэ-
кли щызэлъашлэ хъугъэ. Ащ хэт-
хэр районим имызакъоу, рес-
публикэм ичылпIэ зэфэшъ-
хъафхэм ясенэхэм ащэуджых.
Къыблэ шъолпырым щыклогъэ
фестивалэу Железноводскэ
щылагъэм ящэнэрэ чылпIэр къы-
сахыгъагъ. Лэшэу тафэраз.

Гурыт еджаплэу дэтым (илъэ-
сигъу еджаплэ ашыжы) ипа-
щэр Пэнэшъу Борис. Титхылъ-
еджаплэ, тифельдшер-мамыку
Iэзаплэ япашэхэу ЖакIэмыкъо
Мири Шьоджэ Мариети ящытху
нэмыкI пфэлонэп, чылэр афэ-
раз. Тучанищи дэт, дэгъоуи
лоф ашлэ.

**Корр.: Адэ ащ нахыбэ
лофшлэпIэ дэмытмэ цыфхэр
тыдэ щылажьэхэра?**

Лъ.А.: СССР-р зыщлэ лъэ-
хъаным тикъоджэдэхэр зы-
щылажьэхэтыгъэхэр Джэдджэ-
хъэблэ колхозыр ары. ЛыIэплэ

нэжыкъо Аслъанбый зипашэми
тикIалэхэу Къэзэнэ Адам, Хэжъ
Адам, Къэзэнэ Азэмат щэлэ-
жъэх.

Тызэхэхэрэ Дэджэхъэблэ
чылпIэ коимкIэ анахъ чыгубэ
зыгъэлажьэхэрэр тичылэ щыщ
фермерэу Мэщлэкъо Махъмуд.
Ащи илъэс къэс лэжыгъэ
дэгъу къэхыжы. Мыгъи ибжы-
хъасэхэр дахэх, гъэтхэ губ-
гъо лофшлэнхэри егъэпсынклэх.
Ащ илэпылэгъушлх чылэм щыщ
механизаторхэр.

**Корр.: Унэгъо хызмэтшлэ-
пIэхэр шъуилэхэ?**

Лъ.А.: Ахэри тыхъоих. Чэ-
сэбый Заурбый фэблэ инитлэ
ышлыгъэшъ, помидори, нэшэ-
бэгъи пасэу къегъэкIых. Хэжъ
Алыи чэтжыыхэр къещэхэшъ,
мэзитлукIэ егъэпщэрэх, лугъэ-
кIых. Мэщлэкъо Рэмэзанэ
былым плашэхэр ылыгъых. Унэ-
гъуабэхэм тхъачэтхэр ахъух,

Унэгъуитф къыдэтIысхъажы-
гъах. Ахэр хъупхэх, чаных,
зыфэмылэпIасэрэ алэ къимы-
хъанрэ щылэп, дэгъоуи мэлэ-
сэх.

**Корр.: КъэбзэныгъэмкIэ
шъуилофхэр сыдэу щытхэ?
Гъоухэр...**

Лъ.А.: Бэрэскэшхо мафэ
къэс пчэдыжыым тележкэ зэ-
пыт тракторым къуаджэм
иурамхэр къыкIухъэзэ хэкIэу
щагъухэм къадахыгъэхэр дешых.
АщкIэ зыдгъэпсэфыжыгъэ,
тыфэраз чылпIэ зыгъэлорышлэ-
жыплэм ипашэу Хъэшхуанэкъо
Мыхъамэт. Ау джыри хэкIыр
урамым къыдихыным ычылпIэкIэ
пакет горэм изылыхъэу, дэ-
зыщэу, гъогубгъухэм къащизы-
гъэтIысыкIыхэрэр къахэкIы.
Къагурыло сшлоигъу ахэм къуа-
джэм ынапэ зэрэтырахырэр,
яуцужыгъо зэрэхъугъэр.

Тиурам гъоухэр дэххэп.
Ауми, джыри нахышлэ тшлэхэ,
зыщыкIагъэхэм мыжъо тIэклэ
атеттакъоу, грейдерхэмкIэ
зэдгъэфэжыыхэ тшлоигъу. Ау
ахэм апэлудгъэхъан мылкъу
тилэп. А лофшлэнхэм язэшло-
хынкIэ илээс къэс къыддэлэ-
хэрэр, джыри тызшыгъухэрэр
Алахъым шл зыфишлэнхэу,
псауныгъэ пытэ къызэритын-
хэу Пэнэжыкъуае щыщхэ
Хъабэху зэхэу Юрэрэ Ас-
кэррэ.

Ащ пыдзагъэу Алыи ягугъу
къышыгъ нэхъэигъо чылэм
къыдэхуэхэмэ, къин къыз-
фэкуагъэхэр амыгъэгъуэжыхэу,
хъадэм ифэло-фашлэхэр шэп-
хэ гъэнэфагъэхэм атетэу зе-
зыхъэхэрэ яефэндэу Бэщыкъо
Аслъан, ащ игъусэхэу Мэщ-
лэкъо Аслъанрэ Нэхэе Хъы-
зыррэ. Мыхэм къоджэдэхэр
афэразэх.

ГумэкIыгъоу ялэхэм ащыщ-
хэми татигъэгъозагъ. Сотовэ
телефонхэр Къунчыкъохъаблэ
тэрэзэу щыбгъэфедэнхэ зэрэ-
мылэкIырым егъэтхъаусыхэх.
Мызэу, мытлоу пащэхэм ар
алъагъэлэсыгъ, ау зи къыкIыр
Джащ фэд, Джэдджэхъэблэ
чылпIэ коим хэхэхэрэ чылэ-
гъуипллыр районим ианыхъ
чылпIэ къогъум къосых. Укы-
дэклынкли, укыоухъаынкли къин
дэд. Автобуси ушыгъынэу щы-
тэп. Iэзэгъу уцхэр зыщашэрэ
ялэпышъ, анахъ уц къызэрыклэм
пайи Пэнэжыкъуае е Рязан-
скэм уклон фае.

Ситхыгъэ къэсыухыжы
сшлоигъу Къэзэнэ Юсыф орэ-
дэу икыуаджэ фиусыгъэмкIэ.

**хъапIэу зэрэщытым фэдэу
зэкIэми афэшлэрэп. А зэп-
стэур дэгъу. Сыд фэдэ лоф-
шлэпIэхэ адэ джыри чылэм
дэтхэр?**

Лъ.А.: Апэу а зигугъу къэп-
шыгъэ культурэм и Унэу тIлэм
ипэшэ зэшхъэгъусэхэу Шьоджэ
Адамрэ (директорыр) Асиет-
рэ (худрук) гушыIэ фэбэ за-
улэ къясIуапIэ сшлоигъу. Ахэм
тикъоджэдэхэм ямызакъоу,
чылпIэ коим, район админи-
страцием ипашэхэр агъэразэх.
Агу етыгъэу зыпылъ лофыр
агъэцаклэ, пчыхъэзэхэхэ
гъэшлэгъонхэр зэхашэх, ниб-
жыкIэхэр дахэу аплух. ЧылпIэ
еджаплэм икIэлэеджэкIо 14 зы-
хэхэрэ ансамблэу зэхашагъэм
ыцIэр «Къуаджэм ижъогъожы-

Ибрахимэ ащ щызэхыщэгъэ
фирмэу «Синдика-Агром» непи
тикIалэхэм лоф щашлэ. А хызмэ-
тшлэпIэм нахъ лэжыгъэшхо
къэзыхыжыырэ районим
итэл. Республикэм щыплэрыт-
хэм ащыщ. Гъэрэкло фышхъэ
лэжыгъэхэм гектар тельытэу
центнер 45-рэ, натрыфым, уты-
жыгъэм тельытагъэу — 101-
рэ, тыгъэгъазэм центнер 28-
рэ къырагъэтыгъ. Ащ фэдэ
гъэхъэгъэшхэхэм ялахышлэ хэлъ
тимеханизаторхэу Къэзэнэ
Рэмэзан, Бэщыкъо Казбек,
Хъокло Шамсудин, шоферэу
Къошк Налбый. Къутырэу
Шевченкэм дэт фирмэу «Ки-
ево-Жураки» зыфалорэми лоф
щашлэ. Къутырэу Городскоим
дэт былымэхэу фермэу Гъо-

рассадэр къагъэкIы, цумпэр,
нэмыкIхэр агъэбагъох. Къо-
джэдэхэм азыныкIор чэтхэм
апылтых.

Нахъ кIэлэ нибжыкIалохэм
бригадэхэр зэхашэхэшъ, чылпIэ
зэфэшъхъафхэм лоф ащашлэ,
чырбыщыр зэтыралъхэу, унашъ-
хэхэр алэтых, афабгъэжыых,
чэухэр афашыхэх. Къасло
сшлоигъор фаем лофшлэни,
зэрэщылэн мылкъуи къылэжыын
зэрилэжыкIыщтыр ары. Ау зи
зымышлэщытым ыжэ дэплъ-
хъагъэми фэгъэунэжкIужы-
щтэп.

**Корр.: Къуаджэм унэ
нэклибэ дэтэ?**

Лъ.А.: Дэтыгъэхэр Къэрэщэе-
Щэрджэсым тилъэпкъэгъоу къы-
кIыжыгъэхэм ащэфыжыгъэх.

Сикъуадж

Сэ сикъоджэгъух, цыфышлэ закIэх —
къунчыкъохъаблэх.

Хэт сигупшысэ гугъабэ сэ еспхэу,
Огу шхъуантIэр ыпллэлоу, мамыр псэуплэу!
Хэт сиорэд гушыIэ дэхабэ,
Къунчыкъохъаблэклэ сэрыклэ сшломакIэу!

Жыу.

Хэт сидунае зы къуаджэ згъэлэплэу,
Гу къэбзэ лэжыпIэу, сабий псыхъапIэу
Хэт саугъэтэу, цыфыгъэм ипщыпIэу
Къунчыкъо ихъаблэклэ ижхэр еджагъэу.

Жыу:

Гум хапкIэу, лшъа бэу, пшъэшъэ зэкIужмэ,
щыщ ар сикъуаджэ.
Шлум фаблэу ишыгъэу, кIэлэ лэжыакIомэ,
щыщ ар сикъуаджэ.
Гуащэр ным фэдэу нысэгъэшлуалэмэ
пщыри Iэпшъагоу, кIэугъоякIомэ,

Сыгу щэлъушашъэ зы «псыхъо лумафэ»,
«Псынэ псышкыуашкыу», пэгъо джэгуплэу!
Тет ащ инэпкъы бэшлагъэу сикъуаджэ
Нарт Хъудымыжыи удж къыщешлагъэу.

Жыу.

Хэт сэ сигъашлэ ны лъапIэм фэзгъадэу,
Джэныкъо машлор щамыгъэкIуасэу...
Мы дунэешхор шъосэты гуахъоу,
Къунчыкъохъаблэхэр, шъоркIэ сшломакIэу!

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Сурэтым итыр: ансамблэу «Къуаджэм ижъогъожыыхэр».

Адыгабзэм изэгъэшIэн хэти иIахь херэльхь

СыпщэрэмыкI, синэфын...

Пфэзыусыгъэм о Iушъхъэ,
Хэтыми — тыригъэфагъ.
Уизгъэтысхъанэу сэ слушъхъэ,
Къэзгъагъэр, сыохъопсагъ.

Лъым фэдэу узэрэппыжъыр,
СызэкIыгъаблэу, сIогуап.
Спсэ тIэкIум узэрэщыщыр
Ащ фэтамыгъ, фэджуауп.

Сыбгъэгу укIэсыубытэни,
Ау слъэгъузэ уетэкъохын.
СымыIоу: «Сыдэу сыпхэни!..»
СыпщэрэмыкI, синэфын!

Гъэмафэм уикъошынжъые
ГъомылэкIэ слэгъу къегъэсэй.
Нэллэгъум къыхьэрэр сые,
Сырынэ усфэхъуи, ей.

Сепщэмэ сызыфаер къекIы,
Зэхэсхьэрэр уиджэрпэджэжъ.
Iушъхъэр, уигъашIэ о кIэкIы,
Ау ухэкIагъ сэ сишIэжъ.

Жьыр жъыбгъэшхоу къызэкIэнэ...

Апытыжъэп чыгмэ пкIашъэ,
Мэзыр пцIанэ, мэзыр джашъо.
Жьыр къутамэм еIушъашъэ,
Чыпэ пэпчъ шъуеу къыдэшъо.

Жьыр жъыбгъэшхоу къызэкIэнэ,
Губгъо нэкIым джы елъадэ.
Тэтэрконыр иабанэ
Къыричыгъэу егъэлъатэ.

Гъогум сапэр щызэрехъэ,
ЩыIэп жъыбгъэр зынэмысрэ...
ЗэкIэм ори угу къехъэ:
«Унэм хэт уримыгъэсра?!».

Уилъэбэкъухэр нахъ къэпсынклэх
КъыплэкIэкIым фэд о плъапэ.
Джы уадэжъы уифэжъынклэ,
Ныбджэгъу, щыIэп нахы гуапэ.

ЗыIуегъэх, о, зэщыр...

ЗыIуегъэх о, зэщыр,
Тхъагъо горэ къэджэ.
Щисэхы сэ чэщыр
Пщыцэ икъуладжэ.

Жьым ичъыIэтагъэ
Сигъатхъэу къысэу,
Пцэжъые гъоцагъэ
Псыхъом къыщыхъэу.

Хъярым игушIуагъо
Зыхимыгъэныпэу,
Мазэр къыщэлъагъо
Сэ сашъхъагъ нэфынэу.

Мычыжъэу, зы пакIэ,
Орэд макъэ къэлэ:
Пстэуми — сахэкIуакIэ,
Пстэуми — сакIэдэлэ.

СигушIуагъо уашъом кIэо

Тхъагъор бэрэ сыгу къэкIыжъы:
Сишъао школым къекIыжъы.
Ар къэс Лениным ипчэгъу
Етыгъ ренэу сэ сигъогъу.

Къэлъэгъуагъ мары сишъао,
СигушIуагъо уашъом кIэо:
Галстук плъыжъыр ыпшъэ дэлъ,
УзIэпицэу гугъэлэл.

ПлъэкIмэ, джы о умычэф:
Тыригъафэу, — КIэлэнэф —

УсакIэхэр

Ылуи, синысэ еджагъ, —
СыдкIэ Тхъэр къысэмытагъ!

Уукъорэп гъэшIэ хабзэр:
Лъфыгъэр ары гугъэр, лъапсэр.
Зэхахынэу, зымыщыл,
О окуо: «Шъао си!!..»

Гъатхэм гъэмафэм рилуагъ

Гъатхэм гъэмафэм рилуагъ:
«Къеблагъ! Бэрэ сыожагъ...
Пфэсщэфыгъ сэ майкэ фыжъ,
Бжыхъэ нэс зыщымыхыжъ,
Зэрэпщыгъэу псыхъом хыхъ,
ЩыхэгыкI, егъэлъэсыхъ...»

Сурэтэу «Къо гъоцагъ» зыфиIорэм ехъылIагъ

Адыгэмэ ягущылэжъ
ЛIэшIэгъумэ ялушыгъэ хэлъ:
«Къэзыгъэзэжъэрэр
Тхъэм ештэжъы», —
КIэгъожъ зышыгъэм
УфэмыIэл.

ЗанкIэу гъогум
РымыкIошъугъэр
Бгъэмысэнэу
Угу кымыгъахъ.
Тидунэешхо
Тет цыф жъугъэр
Зэфэдэния,
Си Алахъ...

Зыр — дэхыгъагъ,
Адрэр — гъоцагъэ,
Хэти фэгъуазэр —
Насып гъогъу!
«СызыпфэлIагъэр,
Тятэжъ, бэшIагъэ:
Пытэу сыкIэубыт
О убгъэгъу!..»

Ухэлъыщт ренэу тишIэжъ...

Ущытыгъэп тэркIэ хымэу,
Ухэтлъытэщтыгъ тибын.
«Тауштэу шу тыплъэгъура?» — Iомэ,
УтеIабэщтыгъ птыкын.

Типхъорэльфым урипшъашъэу,
Зы урам тэ тазыфагу.
ГушIубзыоу, улушъашъэу,
О удэтыщтыгъ тицагу.

Ася! ПцIэ къэбгъэшъыпкъэжъэу,
Iэсэ цыкIоу утиIагъ.
Тыгъэнэфэу, тыбгъэтхъэжъэу
Укыщесыщтыгъ ташъхъагъ.

Джыри тэркIэ укIосагъэп,
Асеу нелэ цымыIэжъ.
Гупсэр тчыгъупшэу тесагъэп,
Ухэлъыщт ренэу тишIэжъ.

ТитIуи тэтхъэжъы

Слъашъхъэ къыщыригъэжъагъэу,
Чэтыу цыкIум зыкъысщехъо.
Зэресагъэу, тIэкIу тешIагъэу,
Шъэбэ закIэу сакоки къехъо.

Пырхъым хэтэу къыздэкIуае,
Сыгу итео кыхегъэщы:
Хъяры къышIэу тидунае,
Ежъыри, сэри тэтхъэжъы.

КъокIыпIэм илушыгъ

Тыгъэр къерэпс,
Ощхыр къерэщхъ,
Жъыбгъэр къерэлъ,
Пщагъоу щэрэт —

Зы упчIэ шъхъалэ
ТигъашIэ хэлъ,
ТигъашIэ хэт!

«Тыдэ, дунай,
О укыкIыгъ?
Тауштэу, сыд пай
Тэ удгъотыгъ?»

Ары шъхъай джэуапыр
Къэгъотыгъуай!..
Дунэе хасэ
Шыгъэны фай.

«А»-м къыщегъэжъагъэу.
«Я» шыпкъэм нэс —
Зэхэдз хэмытэу,
Шукъызэфэс.

Бэ — къыщаIуагъэр,
КъэгъушыIагъэр...
ИщыкIэгъагъэр:
«Сыд джы, яплон,

О къытэплон?»
Къело: «Дунаир
Ежъ джауштэу щыт,
Къутэн хэмытэу,
Тэжъугъэгъэпыт!..»

Гумзагъ

«Шъудалы!..» — къытало,
Ау тэ тэнало,
Ало: «Шъузагъ!..» —
Тэ — тыгумзагъ.

Ало: «Шъусакъ!..» —
Тыгу итэубытэ.
Тынэкъэ-пакъ, —
Тэхъу нахъ пытэ.

ТапэкIэ тэкIо.
Гъогум тытет.
«Банэрэр — текIо», —
ТIоу тызэхэт.

Аlorэр гъакъхэм
Тфэмыхъыкум.
Зэыхъэу Гракхэм —
Нам нужен ум.

Нэмыцэу Лютер,
Чехэу Ян Гус,
Лучшие люди, —
Ренэу тигъус.

Джордано Бруно,
Ра Галилей, —
Нахъ Iуш тыхъунэу,
Жизнь — сто огней!

Тшъхъэ къырыкIуагъэр —
Мымышъо-мыл.
Скъош, гумзэгъагъэр —
Ныбжъырэ тхылъ.

Цыфхэр, цыф лъэпкъ
Шъузэхэзагъ:
Дунаир — щэпкъ,
Машlor — ышъхъагъ!..

Анастасия пшъашъэм ыцIагъ

Пщыцэ зэгорэм
Тетыгъ псышъхъал:
Хъаджэнэу кIорэм
Ыгу къыщэлэл.

Шъхъалтесым дахэу
ИIагъ зы пшъашъэ.
Еплъ — умышлахэу
Уфэлушъашъэ.

Уигъэбырсырэу
ЫкIышъо фыжъ,
Пфэхушт ныбжъырэу
Ар гукъэкIыжъ.

Уахътэу фыртынэр,
Шъхъалыкъутэжъ,
КIэнэу нэфынэр
Сфэджэрпэджэжъ...

ПЭНЭШЪУ Хъазрэт

Анастасия
Пшъашъэм ыцIагъ,
Дунаир сие, —
Бэмэ фалуагъ.

США-м имыжъорыу

США-р зыгорэм
Ренэу егупшысэ.
СшIэрэп сэ о пIорэр,
Ау зыфэдэр — пшысэ:

Къутэфэ гъоцагъэу,
Дунаим щынагъо
Фэзыхьырэр къашIагъэу,
Тфызэхегъэтакъо.

Iашэу къыхихыгъэр
Ядер мыжъорыу,
Тхъэр зылэкIэкIыгъэр
Къэнэным фэбыу...

ИшIэныгъэлэжъхэм
Къалъытэ, къырадзэ:
Лажъэ къытфэзыхьэрэм
Ядергъой тырадзэ.

Къутафэм зэблехъу
Гъогу мыгъоу иIагъэр.
НасыпышIо тэхъу —
США-м тфишIагъэр!

Ау къытэпшIэгъахэм
Нахъ сегъэгумэкIы,
ШIэжъыр зыфэмахэм
Ало, ышъхъэ нэкIы.

УшIуфашIэу пIозэ,
КъэлитIоу къэхалъэ
Пшыгъэхэм ягъыбзэ
ХэкIыжърэп типсалъэ.

* КъэлитIоу къэхалъэ — Хиросима, На-
гасаки.

Дэнэ гъогу

Адыгэмэ данэр
ЯкIэсагъ,
Дэнэ гъогум
Закъыфигъэзагъ.
Кэтай данэр
Сшыпхъу ищыгъын:
Псыгъо пчанэр,
Тыгъэу тинэфын.
ИзекIуакIэ
Данэм фэдэу псынклэ,
Гум хэжъагъо,
ХэлкIэ игъэпсыкIэ.
ХэкIыхъагъ тIэкIу-тIэкIузи
Тихъишъэ:
Данэ зыцIэм
Пытэгъахъо — Дышъэ!

Ныбжъырэ мэфэкI

ПкIыхъаплэу зэ слъэгъугъагъэм
Къыситрэп зыкIи рэхъат:
Цыфлъэпкъэу зэрэукъуагъэм
КъекIушт гузэжъогъу сыхъат.

Пщэгъошхоу зэдыргъ-зэдаор
Щынагъоу къытшъхъарыхъан:
«Къежъэна дунэе заор?!» —
ЗэкIэми агу кыхъан...
Зыр — кIуачIэу иIэм рэкъэи,
IэутIэшIыныр ишэн.
Зэпэкъудыныр — дэи,
Хэт къыкъокIыщтыр ышIэн?

Джауштэумэ-джауштызэ бэрэ
Тэ тызэжагъэр къэсын:
«Сыд пае, сыд пай тыгу пэрэ?» —
ТIозэ, къэбар зэхэтхын:

«Зыгъэлэс, гъэбыжъутакIор,
Делагъэу къытахрэ шъхъакIор,
Амали, лъэкIи тIэкIэлъ...»

Цыфхэр зыщыжъотрэ пчэгур
Къаджэу къыIолун: «КъыдэкI!..
РекIотэкI, дунэе джэгур,
Къеблагъ, ныбжъырэ мэфэкI!..

КАВКАЗ ЗАОР ЗАУХЫГЪЭР ИЛЪЭСИ 150-рэ ЗЭРЭХЪУРЭМ ИПЭГЪОКИ

(Къызыкълъыкюрэр
мэлылфэгъум и 1-м
кыдэкыгъэ номерым ит).

Гоцсым (нэщхы-гуцхэу къапэгъо-кы): Тхэм шу уелъэгъу, тхэмэтэ маф! Зигугъу пшырэр уипчэшьхъау тесэу адыгэмэ ало. Шьукъеблагъи шьукъэтыс. (Игушлукъхэзэ пшъашъэхэм пхъэнтлэкълухэр плымэ къаратыхэшь агъэтысых).

Шэуджэныжъыр (пшъэшъэ хъаклэм зыфегъазэ): Тхэм ыломэ, пшъэшъэ хъаклэр, уипсауныгъэ дэгъуба, пшыпхъуэми уагъээщырэр ныла?

Катрина (чэфэу, ау укытэ зыхэлъ адыгэ пшъашъэм фэдэу ынаплэхэр едзы-хыгъэхэу, ымакъи шъабэу): Тхашъуегъэпсэу, тхэмэтэ мафэх! Зэц лоф силэп. Нэнэ Гоцсыми, синьбджэгъу пшъашъэхэми боу аналэ къыстет, сэгъашо сагъэсэхъуджэным нэсыжъэу. Тиунэ сызесымы мыщ фэдизэу зыкыи сытхъагъэп, мыщ сызэрэщыжъугъашлорэм фэдэу хэти сигъэшлугъэп. Зэклэмэ анахъ лъэплэжъыр цыф зэфыщытыклэ-зэхэтыклэ дахэу сэжъугъэлъэгъугъэр ары. Ащ фэдэ дунаим тетыми сшлагъэп, цыф игугъу ышлэуи зэхэсхыгъэп. Джы ащ нахъ сшлодахи, ащ нахъ силъапли щымылэу сшлошъ хъугъэ. Ары, боу си-шлугъу, боу сышъуфэраз!

(Пшъэшъэ хъаклэм кылыагъэри, жэ-бзэ дахэу ар кызырилогъэ шыкълэри зэфэдэу зэклэ унэм исхэм лъэшэу агъэшлэгъуагъ, ащ жэу къащэрэр зэ-хэпхынэу хъаклэщыр клым-сымэу тлэкълу-рэ шигъэтыгъ).

Шэуджэныжъыр (пшъэшъэ хъаклэм кылыагъэм лъэшэу ригъэгупшысагъэу): А сипшъашъ, тхашъуегъэпсэу тизэхэтыклэ ащ фэдэу зэрэзэхэпфыгъэм ыкыи уасэ кызырэфэпшыгъэм пае. Боу сигуапэ ащ фэдэ адыгэ жэбзэ кьэбзэклэ угу-щылэнэу зэрэзэбгъэшлагъэри. Хэт ыла-гъэкли сшлошъ хъуныеп ащ фэдэу псын-клэу тыбзэ зэбгъэшлэушъугъэу.

Гоцсым: Пшлошъ мыхъунэу а сэ си Катринэ ыгъэхъагъэр бэ, тхэмэтэ маф. Ащ ехылапэгъэу сыкыжъудэгущылэн сыгу хэлъ. Нычэпэ. Тизакъоу. А си Фыжъ, джы моу уипщынэ къа-шти тлэкълу тыкъэгъэчэф. (Фыжъ ипщы-нэ къештэшь, пщынэм кьеоу фежъэ. Апэралшлэ Къэмгъазэрэ Зарэрэ зэфакло къешлэх. Ащ нэужым Гоцсымэ Къэмгъазэрэ Катринэрэ кьегъашъох. Ащкыи пшъэшъэ хъаклэр, мыадыгэми умышлэнэу, лэзэ хъугъэ. Ащ кыкылэ-лыкълу Синэ «Сипакъэ» иорэд кы-хедзэ, дахэу кьоло).

Шэуджэныжъыр (Синэ оредыр зи-ухыклэ, къэтэджишъ, ымакъэ елъэкълэ): Тхашъуегъэпсэу, тигощэ дахэх! Си-гуапэ ащ фэдэу дахэу шьузэрэзэхэ-тыр, типшъэшъэ хъакли зэрэжъугъа-шлорэр. Гоцсым, тэ фит тыкъэпшымэ, джы тежъэжъын.

Гоцсым (Игушлукълэ): Гьогума-фэх, тхэмэтэ мафэх! Тхашъуегъэ-псэу тызэжъугъэлъэгъунэу шьукызы-рэкълугъэмклэ. Тхэм шьукъеухъум. (Гоц-сыми, пшъашъэу унэм ис пстэури лыхэм адэкълугъэ).

Гоцсым (Къэмгъазэ пчэм зыщы-нэсыным дэжъ): А сиклал, о моу зэ кьэуцу! (Къэмгъазэ кызэтеуцощ, кы-зэплэкълэ). Ары, оры сызфаер, сиклал. (Гоцсымэ пшъашъэхэм зафегъазэ): А си Гоцэнэ дах, кло шьо модрэ унэм шьукълу. Сэ сизакъоу Къэмгъазэ сыдэ-гушылэ сшлоигъу. (Гоцэнэ апэ итэу, пшъашъэхэр зэрэгъэщыхыгъэ гъунэгъу унэм мачъэх).

Къэмгъаз: Сыд, тэн, укызырэрэ-фаер?

Гоцсым (зеплъыхъэшъ): А сиклал, сэ ащ нахъыбэрэ сфэщэчыжъы-щтэп, сызыфаер шъхъихыгъэу кыи-ослошт.

Къэмгъаз: Дэгъуба адэ, тэн, кьало.

Гоцсым: Мы си Катринэ ыгу дэ-хыкълэр сэ синэрылэгъу. Арышъ, мы пшъэшъэ тхэмыклэр ошьогум клэ-шлагъэу умылыгъ. Тхэмыклагъо горэ кьэхъулэнэу уфэмыемэ, пшлэщтым

псынклэу зыгорэ епэс. Сэ, узэрэзгъэ-гугъагъэу, ащ бзи хабзи езгъэшлагъэх, хэт хэпшагъэми ущымыукълытхъа-жъынэу.

Къэмгъаз (пшыр ышъхъэ кьыдэо-ягъэу): Тхашъуегъэпсэу, тэн, боу сы-пфэраз. Неуц, чэщныкыо ужым пшъэшъэ хъаклэр кьэгъэхъазыр, анахъ шьошэ дахэу фэпшыгъэхэмклэ фэпагъэу.

Гоцсым: Тхашъуегъэпсэу, сиклал! Шьо шьузыфэе дэдэр сэ сшлэнэу ренэу сыхъазыр. Чэц рэхъат кыюкълу. (Гоц-

Къэмгъаз: Ятэ фэтхыжъыным фэшл, тхэмэтэ маф.

Алэр: Гоцсымэ епъагъа ар, сыхъаклэ лъап?

Къэмгъаз: Хъау, есълугъэп, тхэ-мэтэ маф. Ар епломэ ыгу хэклышт, лофыр бырсырыщэ хъушт. Ар зы-щыгугъырэр нэмыкл. Етлани, тшлэшт пстэуми пшлорыгъэшъэу ашъхъэ кы-тымыхымэ нахъышлуба? Тхэм ылоу, псаоу тыкъэкълэжъмэ, Гоцсымэ дгъэ-шлэжъын. Ар сэ спшъэ исэлъхъажы.

НАТХЪО Къадыр

Щыфыгъэр
пшыгъэ шапхъ

(Урыс генералэу Засс ыпхъу
адыгэхэм кызырахыгъагъэм
фэгъэхыгъэ лорылатэм тешыкыгъэ пьес)

сымэ нэгущлоу Къэмгъазэ кьеплъышъ,
елъэкълэнэу локыжъы).

ЯБЛЭНЭРЭ КЪЭШЫГЪУ

А чэщым. Хъырцыжъыкыо Алэр ихъаклэщ кьэхъажъы Шэуджэны-жымрэ Къэмгъазэрэ игъусэхэу. Къэ-сэйрэ Шахыбэрэ ахэр рагъэблэ-гъэжъых. Яшэхэр апаххи, лэджэнхэр кьахъхи зарагъэтхъакыгъ.

Шэуджэныжъыр (тысызэ): Сыдэу шьуахэплъагъа типшъэшъэ хъаклэ изе-кълуаклэрэ игушылаклэрэ, Хъырцыжъыкыо ныбджэгъушлур, ори, сиклал?

Алэр: Олахъэ, боу дахэу кьэгущы-лагъэм ыкыи зигъэпсыгъэм. Гъэшлэгъоны. Мыадыгэми кьэшлэгъуае хъугъэ.

Шэуджэныжъыр (Къэмгъазэ зы-фигъази): Оры, сиклал, о сыд ащ кьеплъуалэрэр?

Къэмгъаз: Сэ ар ащ фэдизэу гъэшлэ-гъоны сщыхъурэп убыххэм кытэшъу-шлагъэм елпытыгъэмэ — тэ тыбзэ тшыжъугъэгъупшэжъыгъ (мэщхы, зэ-рэсэмэркъэушлур кыушыхъатыжъэу, етланэ кыпедзэжъы). Апэрэ мафэу пшъашъэр Ешэкъомэ адэжъ хъаклэу зетэщаллэм, Гоцсымэ адыгабзи, адыгэ хабзи ащ ригъэшлэнхэу сыкызыригъэ-гугъэгъагъэр пшлошъ мыхъунэу дэгъоу ыгъэцэкълэжъыгъ. Арышъ, шлушлэр зэклэ зиер Гоцсым. Тхашъуегъэпсэу. Мыпчы-хъэ ащ ыдэжъ тыкыкыжъы зэхъум, сыкыгъэуцуи кысылугъ пшъэшъэ хъаклэм адыгабзи, хабзи зэрэригъэ-шлагъэхэр хэт хапщэми укымыгъэу-кытэжъынэу, ащ сыд етпэсыщтми игъо зэрэхъугъэри. Арыти, Гоцсымэ есълугъ пшъашъэр неуц чэщныкыо ужым дахэу кыфэлэнышъ, кыгъэ-хъазырынэу.

Шэуджэныжъыр: Сыда пшъашъэр кызыклэбгъэгъэхъазырыщтыр, си-клал?

Шэуджэныжъыр: Адэ джы пшъашъэр пхыжъынэу теуубытэпагъа, сиклал?

Къэмгъаз: Ары, тхэмэтэ маф. Джыри шьукызыделэмэ, сигуапэ хъушт. Шьощ фэдэ гъусэ сэ згъотыщтэп.

Алэр: Ащыгъум сэ нэф кызырэшъэу Къырымызэкъо кьумалым мэкъэгъэу фэстлупщын инэралыр лофым шигъэ-гъозэнэу.

Къэмгъаз: Пшъашъэр кьесхыжъэ-жъынэу Ешэкъо Зэчэрые дэжъ сыклон хъумэ, шьо шьусымыгъусэмэ нахъышлэ, тхэмэтэ мафэх. Кьалэхэр гъусэ сшлын-хэшъ, сэ ащ сыклошт, тызыфэклугъэр нахъ клэлэ лофэу кышлошынэу пае. Етланэ, чэщныкыо ужым моу тыщызе-луклэнхэшъ, тигъогу тытехъан.

Шэуджэныжъыр: Дэгъу, сиклал, ащ тетэубытэ. Ау зы лофыгъо шьуналэ тешъозгъадзэ сшлоигъу: пшъашъэр те-гъусэфэ зи щынагъо щылэп. Ау ар зэ ятэ зеттыжъыклэ, шьумыбэлэрэгъ. А пэкълэцэжъэу сэ зынэжгъ сыклэ-плъагъэм цыхъэ фэтшы хъунэу щытэп.

Алэр (Къэмгъазэрэ (зыр зым клэпыкълу): Дэгъу, ныбджэгъушлур, ты-зэзэгъыгъ.

(Пыщыри лэпэубытклэ зэхэкыжъы).

Пэлухъохэр зэфашыжъых.

ЯЕНЭРЭ КЪЭШЫГЪУ

Макъэр: Гоцсымэ чэщныкыо кьэ-тэджи, Къэмгъазэ зэригъэгъугъагъэу, ипшъэшъэ хъаклэ дахэу адыгэ шьуа-шэклэ ыфэпагъ. «Мыр тэ тыхабзэ щыщ, си Катринэ дах» ылуи, са-фъян бгъэкълэпхэ пльыжыи саем ычлэгъ фычильхъагъ. Чэщныкыо ужым Къэм-гъазэ, шьу ныбжыкыитлур игъусэу, Ешэкъо Зэчэрые ишагу зыдахъэм, Гоцсымэ пшъашъэм ылапэ ылыгъэу унэм кыриши, «Гьогу мэфэ дэдэ Тхэм шьутырегъахъ, насыпышлур

шьуешл, бэри шьузэдегъатхъ, сы-псэм фэдэх» ылозэ, пшъашъэр Къэмгъазэ кырытыгъ. Мыдрэми, пшъашъэр ишыпллэ кыдыгъэтыс-хыи, «Тхашъуегъэпсэу, тэн, о тэ кыит-фэпшлагъэр ныбжыи тшыгъупшэ-нэп!» ылуи, кыкыитхъуи шыуитлур игъусэу кьегъэжъыгъ. Хъырцыжъы-кыо Алэр ихъаклэщ кызыссыжъым, нахъыжыитлур шэсыгъахэу кыи-пэплэти, «Тхэр разэ кышъуфэхэу, сшынахъыкълэх!» ылуи, клэлэ-хэр ытлупщыжъыхи, нахъыжъэхэм сэ-лам арихи абгъодэуцуагъ.

Шэуджэныжъыр: Уипчэдыжъ шлу, сипшъашъ, сиклалэ кыуилогъэнклэ сы-гугъэрэп уятэ узэрэфэтщэжъырэр. Ари, тлэкълу тыгужоштми, адыгэмэ плурыр зэрэщэжъы хабзэу, шыку гъэклэрэкла-гъэм гуащэм фэдэу уисэу, шыу шьытлур горэм уигъэкълотэжъэу утщэжъын фаеу сэлъытэ.

Катрина (Шэуджэныжъым кырылуа-гъэр ежъыркълэ зэрэошлэ-дэмышлэр ыкыи ыгу зэрэримыхыгъэр кыыхэщэу): Ся-нэ-сэтэхэр сыуджэгъужыгъэхэп, ау да-хэу кыысэшъулагъэмрэ шьуизэхэтыклэрэ саумэхыгъэшъ, нахъ балорэ шьуадэжъ сыкьэнэгъагъэми (зэпыгъо ешлы, укытэу ынаплэ редзыхышъ, нахъ шъабэу, Къэм-гъазэ феплэкълэзэ), сыкьэнэжъы-пагъэеми хъау слоштыгъэп, тхэмэтэ маф. (Хэщэтыкышъ, кыпедзэжъы). Ау, сышъумыщэжъы мыхъуштмэ, сыкызы-рэшъухыгъэм фэдэу сышъухыжъы-ныр сэ кыыхэсэхы.

Шэуджэныжъыр: Дэгъуба адэ, си-пшъашъ. Ащыгъум, бисмилахъ тэлэшъ, тежъэ.

Макъэр: Адыгэ шыуищыр зэбгъо-дэтэу чэщныкыо ужым Прочно-Око-ным Пшызэ зызыпырэкълыхэм зэрэ-зэзэгъыгъэхэ зэкълэпыкълуаклэм тетэу — Хъырцыжъыкыо Алэр шыупэ къа-лэу, Къэмгъазэ пшъашъэр ишыпллэ дэсэу, азыфагоу, ыпэкли ыужкли ухъу-магъэу, Иналыкыо Шэуджэныжъыр ауж итэу ахэм акълэпыкълу, кло-штыгъэх ахэр. Сакъыхэу, яшыхэм алъэмакъэ нэмыкл зы макъэ амы-гъэлэу, бгъашхъом фэдэу заплъы-хъэу, «Хэт ышлэра иман зимылэхэ кьэзэкыжъыхэм агу илыр, зыкызы-рашлыщтыр» алоу, пшъашъэу ахы-жыырэр псаоу зэрэнагъэсыжыщтым егупшысэхэу. Ащ фэдизым Катери-нэ зэгупшысэщтыгъэр шъхъафыгъэ. Тлэкълу нахъ чыжъэу Къэмгъазэ ишыу гъусэхэм ауж кынагъэу зельгъум, фэмыщылэжъэу ыгу дэлъыр кыи-луиутыгъ.

Катрина: А си Къэмгъаз, кыисфэ-гъэгъу, мыр кьэсымыломэ сызэгъоуыщт! (Нахъыжъэу ыпэ итхэм зэхамыхы-нэу лшъашъэзэ.) Апэ дэдэ узэрэсэ-лъэгъоу сыгу урихыгъ. Джы оц нэмыкл сыфэмысэхэу сыхъугъ. Сэшлэ, о уилл гъэпсыклэклэ тинасып зэхэлъын зэри-мылэкълыщтыр. Ау ар осымылон слэ-кыштытэп.

Къэмгъаз: Кыисэмыломи сэ ащ гу лпысымытэу щытэп, Катрин, уидэхэгъэрэ уихыягъэрэклэ шлулэгъу кьэмылэжъы-гъэуи, кыиптемыфэуи щытэп, сэц нахъ лшылуи уепсыгъэнкли хъун. Сыгу ныб-жыкылэгъэ фэбагъэ горэ кыыщымы-гъэушыгъэуи щытэп (Къэмгъазэ ылэпкь-лъэпкьхэр кызызэхэфэбыхъэхэу кыи-зызэхэшлэм, хэпскэулыкълэ, тегупшысы-кыным пае, тлэкълу зигъэхъый, кыи-пидзэжъыгъ). Ау джынэс угу тымыгъэ-цыкълуным пае, шъхъакло отымыгъэ-шыным пае сэри, хэти кыуимылауагъэ кыиослошт: о уятэ тшыфэмэ жъалы-мыгъэу къарихырэр ары укъэтхыныр зыпкь кыкылыгъэр. Ыпсэ едгъэлэжъмэ зыгорэм егупшысэнба, игукълэгъу кьэ-ушынба тлуи укъэтхыгъ. Тфэмыхъоу ори удгъэщынэнэу хъугъэ, সিдах. (Джыри зэ ыгу телункълэжъы). Кушъэ зыфашыгъэу бэн зыфамытлыжъын зэрэщымылэм фэдэу, ар ухыгъэ лоф — уятэ уфэтщэжъыщт! (Къэмгъазэ кыпиупкылыгъ).

(Джыри кыкылэпыкълэушты).

АДЫГЭ ШЪУАШЭМ И МАФ

Тиреспубликэ кыщещежыгъэ мэфэки

2014-рэ илӕсыр культурэм и Илӕсэу Урысыем и Президентэу Владимир Путиним иунашӕокӕ зэраштагъэм юфшӕгъэ дэгъухэр кыкӕлӕкӕлоушху тэгугъэ. Адыгэ Республикэм егъэжӕлӕшӕу щашыгъэмэ ащыц адыгэ шъуашэм и Мафэ хэбзэ шапхӕхэм адиштӕу агъэмэфэ-кӕнӕу ти Парламент унашӕ зеришлыгъэр.

нӕу зэрэхъугъэ шыкӕлӕри шӕныгъӕлӕжхэм дэгъоу ашӕ.

ЮНЕСКО-м щаштагъ

Адыгэ шъуашэм и Мафэ илӕс кӕс гъэмэфӕкӕлӕгъӕнӕр ЮНЕСКО-м щаштагъ. Дунӕ Адыгэ Хасэм иунашӕохэм ахатхагъ юныгъом и 28-р адыгэ шъуашэм и Мафӕу зэрэщытыр.

— Мӕфӕкӕлӕу тиреспубликӕ кыщещежыгъэр дунаим щыхагъӕу нӕфыкӕлӕ, — кытиуагъ Адыгеим лӕпкӕ юфхӕмкӕ, ӕкӕлӕб кӕралхэм ащыпсӕурӕ тильӕпкӕгъухэм адырӕлӕ зӕпхыныгъӕхэмкӕ ыкӕи кӕбар жъугъэм иамалхӕмкӕ и Комитет итхӕматӕу Шъхӕлӕхӕ Аскӕр. — Адыгэ шъуашэм имӕфӕкӕлӕ илӕс кӕс нах гъӕлӕгъон мӕху. Тильӕпкӕ ишӕн хабзӕхэр ац кыщагъӕлӕагъох. Мӕфӕкӕлым урысхэр, урымхэр, украинцӕхэр, нӕмыкӕхӕри хӕлажӕх. Лӕпкӕхэр зӕфӕзыщӕр мӕфӕкӕлӕу тилӕмӕ адыгэ шъуашэм и Мафӕ кӕхӕхуагъ.

Комитетым итхӕматӕу Шъхӕлӕхӕ Аскӕррӕ сурӕтыш-модельерӕу Стӕлшӕу Юрӕрӕ джырӕ-благӕ зӕдӕгущыӕлӕгъоу зӕдырӕ-

лагъэм кӕбарӕу цызӕхӕтхыгъӕхэм тагъӕгушхуагъ.

Стӕлшӕу Юрӕ Олимпиадӕ джӕгунхӕу, Паралимпиадӕу Шъацӕ щыкӕлӕгъӕхэм адыгэ шъуашӕхэр, лӕпкӕ тхыпхӕхэр, мамыр щылакӕм игъӕпытӕн фӕгъӕхыгъӕ юфшӕлагъӕхӕу искусствӕм иамалхӕмкӕ кӕӕлӕтӕн лӕӕкӕлӕшхӕр кӕащиӕлӕгъӕуагъӕх.

— Къыздӕхъугъэр бӕ. Тхӕаегъ-псӕух ӕпылӕгъу кысфӕхъугъӕхэр. юфтхӕабзӕхэм сахӕлажӕзӕ, си-юфшӕлӕн лӕызгъӕкӕлӕтӕнымкӕ гупшысӕ гъӕлӕгъонхӕр сшыгъӕхӕу Мыекӕуапӕ кӕззгъӕзӕжыгъ.

Стӕлшӕу Юрӕ итворчествӕ фӕгъӕхыгъӕ буклетӕу Мыекӕуапӕ кыщыдагъӕкӕлӕгъэр дахӕу зӕгъагъӕ. Адыгэ шъуашӕхэр шӕо зӕфӕшхӕафхӕмкӕ зӕрӕгъӕкӕрӕ-кӕлагъӕхэр сурӕтхэм лӕпкӕу кӕуагъӕ. Ю. Стӕлшӕур Шъацӕ зӕкӕм, США-м, Сирием, Европӕм ихӕгъагъухэм, нӕмыкӕхэм кӕарыкӕлӕгъӕхэм буклетхэр шухӕафтын афишыгъӕх.

— юфшӕлагъӕу илӕхэм хӕхъоныгъӕу афишыхӕрӕр кыдӕтлӕйтӕхӕзӕ, буклетхэр кӕу кыдӕдгъӕкӕлӕшхӕ, — зӕдӕгущыӕлӕгъур лӕгъӕкӕуатӕ Шъхӕлӕхӕ Аскӕр. — Адыгэ Республикӕм икӕралыгъо гъӕпсыкӕ зӕрӕпытӕрӕр, тимамыр щылакӕ лӕпкӕ искусствӕм кы-зӕрӕщылагъӕрӕр Стӕлшӕу Юрӕ дунаим тет цыфмӕ альӕгъӕлӕсы. Адыгэ шъуашэм плуныгъӕ мӕхӕнӕу илӕр Юрӕ илофшӕлагъӕ лӕпчӕ кӕуагъӕ.

Адыгеим и Парламент идепутатхӕу адыгэ шъуашэм и Мафӕ юныгъом и 28-м илӕс кӕс гъэмэфӕкӕлӕнӕу унашӕо зыштагъӕхэм тафӕраз. Мы мафӕхэм мӕфӕкӕлым зыфӕтӕгъӕхъазыры. Еджапӕхэм адыгэ шъуашэм фӕгъӕхыгъӕ зӕхӕхӕхӕр ащыкӕлошхӕ, шӕныгъӕлӕжхӕр юфтхӕабзӕмӕ ахӕлӕжӕшхӕ, тхылӕджапӕхэм кӕгъӕлӕгъӕгъонхӕр кӕащы-зӕуахышхӕ, концертхэр гъӕлӕгъон хушхӕ.

Сурӕтхэм арытхэр: Стӕлшӕу Юрӕрӕ Шъхӕлӕхӕ Аскӕррӕ адыгэ шъуашэм фӕгъӕхыгъӕу гушыӕлӕгъу зӕфӕхъугъӕх; Ю. Стӕлшӕум ишъуашӕхэм ятеплӕ.

Кавказ илӕпкӕхэм афӕшӕу

Пӕсӕрӕ лӕхъаным зыфӕбгъӕзӕмӕ, тарихӕлӕжхэм, искусствӕм юф щызышӕхӕрӕм аналӕ тыра-дзагъ адыгэ шъуашэм. Кавказ илӕпкӕхэм адыгэ шъуашӕр зы-щальи, афӕшӕу хуыгъӕ. Гурджӕхэм, осетинхэм, чӕчӕнхэм, нӕмыкӕ лӕпкӕхэм адыгэ шъуашӕр ашти, ежхэм яшӕиогъоныгъӕкӕ зыщальагъ. Загъорӕ зӕхӕтӕхы шъуашӕу ащыгъыр грузинхэм, чӕчӕнхэм, нӕмыкӕхэм кӕагупшысыгъӕу. Ары шъхӕае, шъуашэм ыцӕ, бгъӕгур кӕззыгъӕ-дӕхӕр хъазырхэм ямӕхӕнӕ кӕагугъы-шӕлӕхӕ зыхъукӕ, шъуашэм ыцӕ кы-зыхӕкӕлӕгъӕр нафӕ мӕху — «Черкес-ка». Адыгэ шыум кӕкӕлоу, ӕрыфӕгъу фӕхъоу шъуашӕр зыщильӕшхӕ. Къӕззӕкӕхэм Урысыем ипачъыхӕ иунашӕокӕ тиадыгэ шъуашӕ зыщальӕ-

Зӕкӕошхэм яконцерт

Нӕфышӕ Чӕримӕ Москва кыщыфӕгушӕох

Орӕдылоу цӕрылоу, Къӕбӕртӕ-Бӕлӕкӕарым, Адыгеим янароднӕ артистӕу, фестивалхэм щытхууцӕхӕр кӕащыдӕзыхыгъӕу Нӕфышӕ Чӕримӕ творчествӕ юфшӕлӕнӕм зыпылӕыр илӕс 25-рӕ зӕрӕхъугъэм фӕгъӕхыгъӕ концерт Москва щызӕхӕагъ. Москва ихӕхыгъӕ концерт кӕзтыпӕу «Крокус сити холл» зыфилорӕм пчы-хъзӕхӕхӕу щыкӕлӕгъӕм Адыгэ Республикӕм и Къӕралыгъо академическӕ кӕшӕокӕ ансамблӕу «Налмӕсыр» хӕлӕжӕагъ.

— Мӕфӕкӕлӕ концертхэр гум кы-нӕжыныу Москва щыкӕуагъ, — кӕуагъӕ «Налмӕсыр» ихудожественнӕ пӕщӕу, Адыгеим ыкӕи Пшы-зӕ шӕолӕыр язаслуженнӕ артистӕу Хъоджӕе Аспӕан. — Къӕбӕртӕ-Бӕлӕкӕарым, Къӕрӕщӕе-

Щӕрджӕсым, Адыгеим яхӕбзӕ кӕулыкӕушӕхӕр, творчествӕ купхӕр зӕхӕхӕм цызӕлукӕагъӕх.

Адыгӕмӕ афӕгъӕхыгъӕ орӕдӕу концертхэм щылуыгъӕм диштӕу «Налмӕсыр» лӕпкӕ кӕа-шӕор кышлыгъ. Адыгӕхӕр итӕ-

кӕуыагъӕхӕу дунаим щӕпсӕухӕми, зы лӕпкӕу зӕрӕщытхӕр, языкыныгъӕ искусствӕм зӕригъӕпытӕрӕр Москва щыкӕлогъ концертхӕ-

тым джыри зӕ кыщыльӕгъуагъ. Нӕфышӕ Чӕримӕ иконцертхӕр Краснодар, Къыблӕ шӕолӕырым икӕлӕхэм ащыкӕлошхӕ.

Нӕкӕлбгъор зыгъӕхъазырыгъӕр ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Зӕхъыцагъӕр ыкӕи кыдӕзыгъӕкӕлӕр:
Адыгэ Республикӕм лӕпкӕ юфхӕмкӕ, ӕкӕлӕб кӕралхэм ащы-псӕурӕ тильӕпкӕгъӕхӕм адырӕлӕ зӕпхыныгъӕхэмкӕ ыкӕи кӕбар жъугъэм иамалхӕмкӕ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскӕр, 236

Редакциер зыдӕшылӕр:
385000,
кӕ. Мыекӕуапӕ,
ур. Первомайскӕр,
197.

Телефонхӕр:
приемнӕр:
52-16-79,
редактор шъхӕлӕм
иапӕр
гуадзӕр:
52-49-44,

редактор гуадзӕр-пшӕдӕкӕлӕжы зы-хыырӕ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыцаушыхъатыгъӕр:

Урысые Федерацием хӕутын юфхӕмкӕ, телерадиокӕзтынхӕмкӕ ыкӕи зӕлӕы-ӕсыкӕ амалхӕмкӕ и Министерствӕ и Темыр-Кавказ чыпӕлӕ гъӕлоры-шӕлӕл, зраушыхъа-тыгъӕ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырӕр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кӕ. Мыекӕуапӕ,
ур. Пионерскӕр,
268

Пчӕагъӕр 4000
Индексхӕр 52161 52162
Зак. 876

Хӕутыным узщыкӕлӕтхӕнӕу щытхуахӕтӕр
Сыхъатыр 18.00
Зыщыкӕлӕтхӕгъӕхӕуахӕтӕр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхӕлӕр
Дӕрбӕ Тимур

Редактор шъхӕлӕм
иапӕр гуадзӕр

Мӕшлӕкӕо Саид

Редактор шъхӕлӕм
игуадзӕр —
пшӕдӕкӕлӕжы зы-хыырӕ секретарыр
Хъурмӕ Хъусен